

224. Spis Gazet i Czasopism Rzeczypospolitej Polskiej. 1921. — Warszawa, [1921]. — 136 s.
225. Spis Gazet i Czasopism Rzeczypospolitej Polskiej. 1922. — Warszawa, [1922]. — 144 s. + XL s.
226. Spis Gazet i Czasopism Rzeczypospolitej Polskiej. 1924/25. — Warszawa, [1925]. — 154 s. + LIV s.
227. Spis Gazet i Czasopism Rzeczypospolitej Polskiej. 1927. — Warszawa, [1927]. — 169 s. +VII s.
228. Spis Gazet i Czasopism Rzeczypospolitej Polskiej. 1929. — Warszawa, [1929]. — 179 s. + XXXIII s.
229. Spis Gazet i Czasopism Rzeczypospolitej Polskiej. 1932. — Warszawa, [1932]. — 186 s. + XXXVI s.
230. Spis Gazet i Czasopism Rzeczypospolitej Polskiej. 1936/37. — Warszawa, [1937]. — 176 s. + XXII s.
231. Spis Gazet i Czasopism Rzeczypospolitej Polskiej. 1939/40. — Warszawa, [1940]. — 184 s. + XXII s.

Надія Брайлян

**БІБЛІОГРАФІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ
НА СТОРІНКАХ ЧАСОПISУ «СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСТНИК»
(Прага, 1923—1931 pp.)**

У статті висвітлено бібліографію українських періодичних видань на сторінках празького журналу «Студентський Вістник» (1923—1931 pp.). Проаналізовано зміст публікацій цієї тематики, наведено кількісні характеристики розглянутих часописів та їх розподіл за тематичним наповненням і місцем видання.

Ключові слова: *«Студентський Вістник», українські періодичні видання, бібліографічні матеріали, фактичні відомості, аналіз змісту.*

В статті отражена библиография украинских периодических изданий на страницах пражского журнала «Студентський Вістник» (1923—1931 гг.). Проанализировано содержание публикаций этой тематики, приведены количественные характеристики рассмотренных журналов и их распределение за тематическим наполнением и местом издания.

Ключевые слова: *«Студентський Вістник», украинские периодические издания, библиографические материалы, фактические сведения, анализ содержания.*

In the article a bibliography of Ukrainian periodicals on the pages of Prague «Studentskyi Vistnyk» (1923—1931) was called out. The content of the publications on this subject, described the quantitative characteristics of the logical log and their allocation by thematic content and place of publication were analyzed.

Key words: «Studentskyi Vistnyk», Ukrainian periodicals, bibliographic materials, factual information, analysis of the content.

Журнал «Студентський Вістник» (Прага, 1923—1931) був органом Центрального союзу українського студентства (ЦЕСУС) — об'єднання українських студентських угруповань у країнах Європи та на українських етнічних землях. Протягом усього часу виходу часопису у ньому постійно публікувалися огляди українських періодичних видань, велася рубрика «Бібліографія», об'єктами розгляду у якій були українські книги та періодика. Ці відомості є цінним джерелом інформації про українську пресу, особливо якщо йдеться про маловідомі та не досліджені видання.

Редакція «Студентського Вістника» (далі — «СВ») приділяла помітну увагу бібліографії української книги та преси, розуміючи важливість нотування такого плану відомостей. Насамперед йшлося про студентські та молодіжні українські періодичні видання.

Зокрема, подебрадська «Наша Громада» — видання Академічної громади Української господарської академії (УГА) — постійно перебувала у полі зору авторів. Повідомляючи про вихід цього літографованого двотижневого студентського журналу з початком 1924 р., редакція зазначала, що він «зачіпає життєві питання», а також подає хроніку місцевого життя (1924. — Ч. 2—3(4). — С. 102). Слідкуючи і далі за цим виданням та подаючи огляди окремих його чисел, автори «СВ» схвально відгукувалися про розвиток часопису й актуальність представлених матеріалів (1924. — Ч. 11. — С. 112). Л. Нигрицький (псевд. Григорія Лужницького) стверджував, що «Наша Громада» належить до тих журналів, які «дають поодиноким гурткам людей можливість виявляти свої думки на пекучі питання сучасної доби». Однак, окрім такої позитивної актуальності видання, на думку автора, має ще й цінність «для будучих дослідників» як джерело вивчення тогочасного літературно-суспільного життя (1925. — Ч. 1—2. — С. 41).

Г. А-ко, аналізуючи черговий випуск журналу — № 2(16) за лютий 1925 р., зазначав, що «Наша Громада» «зарекомендувала себе як живий та інтересний студентський журнал». Автор схвально відгуку-

вався про зміст часопису, що вміщував як теоретичні статті О.-І. Бочковського, К. Коберського, Гр. Наддніпрянця, так і замітки про «місце життя» та літературну частину, «заступлену Наталкою Лівичською і Юрієм Дараганом» (1925. — Ч. 5. — С. 31—32).

Окрім аналізу змістового наповнення «Нашої Громади», із бібліографічних матеріалів «СВ» можемо почерпнути і цінні відомості про функціонування журналу, зокрема про його наклад, який у середині 1927 р. становив 200 примірників, та періодичність — місячник (1925. — Ч. 7. — С. 27). Констатовано і припинення виходу «Нашої Громади» у другій половині 1926 р. «після трьох років існування». Автор публікації, захований під псевдонімом Киянин, відзначає толерантність редакції журналу «до думок авторів» та цікавий добір матеріалів у ньому і наголошує, що його «пильно читали в Києві та Харкові», оскільки досить часто цитували і згадували у радянській пресі (зокрема у «Новому Мистецтві») (1926. — № 1).

«Національна Думка» — видання Групи національної молоді у Празі — виглядала, на думку невідомого автора «СВ», «доволі симпатично з огляду на добір статей». Аналізувався її зміст, який становили публікації політичної тематики (В. Л-к, В. Мартинець), огляди українського літературного життя Л. Нигрицького та невеликі замітки «на різні актуальні теми життя еміграції» (1925. — Ч. 1—2. — С. 41).

Різку критичну оцінку автора, захованого під криптонімом М. Т., викликав молодіжний журнал «Журавлі» (Брно, квітень 1924), який доволі безапеляційно заявив, що «часопис цей матеріалом невеликий та до цього ще без жадного змісту» (1924. — Ч. 6—7. — С. 103). Аналізуючи журнал, автор відзначив, що, крім «п'ятьох віршів», його сторінки заповнюють передова стаття «Просоння», автор якої «не знає чого хоче», та велика дискусійна публікація А. Б. «Значіння ЦЕСУС-а для українського студентства». Думка про непотрібність ЦЕСУСу, викладена в останньому матеріалі, з якою не могли погодитися у редакції «СВ», власне і викликала різку реакцію та критику «Журавлів».

Число 1(4) за 1924 р. журналу «Життя» — органу української соціалістичної молоді у Празі, «друковане на дешевенькому папері ріжнотомним друком», проаналізував у бібліографічній замітці Л. Нигрицький. Окрім ідеологічних статей М. Пушкара та М. Степановича, у виданні вміщено вірші (зокрема Ю. Шкрумеляка), хроніку місцевого життя (оцінена Л. Нигрицьким як «слаба», бо торкалася лише партійного руху) та «псевдо-сатиричний фейлетон... писаний дуже вимучено»

(1925. — Ч. 4—5. — С. 31). Наступний випуск журналу (ч. 2(5) за 1925 р.), присвячений 10-річчю смерті М. Павлика, критикував Лулу (псевд. Луки Луціва) за мізерну кількість матеріалів з життя та діяльності «свого вчителя» (1925. — Ч. 7. — С. 36).

Ще одне студентське празьке видання — журнал «Спудей» — орган Академічної громади студентів при Педагогічному інституті ім. М. Драгоманова — піддав аналізу М. Гнатишак (1925. — Ч. 7. — С. 36). Доволі скромний зміст першого числа часопису становлять кілька «інформаційних статейок та звітів» з життя громади та велика стаття Г. Деркача про колишні київські школи, що, на думку М. Гнатишака, як і назва часопису, свідчить про бажання повернутися до «старих традицій» в освіті. Окрім того, у журналі представлено літературну частину, наповнену невиразними «ні формою, ні змістом» віршами. Зрештою, робить висновок автор бібліографічної замітки, з усього видно, що це «перший крок» і багато чого потрібно виправляти.

Одноднівку «Чорноморе», видану студентською корпорацією — товариством «Чорноморе» у Данцігу 19 лютого 1925 р. обсягом 76 с., Л. Нигрицький характеризував як журнал, виданий «дбайливо та з замишуванням до справи», а також відзначив його «поважний зміст», зокрема добір фахових та наукових публікацій рубрики «Технічна частина». Окрім того, у журналі вміщено «Літературну частину», некрологи, «Лист з Нью-Йорку» Євгена Ляховича — усе проникнуте ноткою «горячої любові до Батьківщини» (1925. — Ч. 4—5. — С. 31).

Третє число за 1925 р. журналу «На чужині» (Варшава, 1924—1925) — органу «вільної думки» українських студентів у Польщі — змусило автора, захищеного під криптонімом К-н, відзначити неточності та недоречності у кількох матеріалах, які торкалися взаємин ЦЕСУСу і Ділового об'єднання поступового студентства Західної України і еміграції (ДОПС). Серед позитивних рис журналу він відзначив інформативно насичений розділ хроніки життя українських студентських організацій у Варшаві та Кракові (1925. — Ч. 7. — С. 36).

Річники журналу «Каменярі» за 1919 та 1925 рр. — органу студентського гуртка при Інституті ім. Петра Могили в Саскатуні (Канада) — проаналізував у бібліографічній замітці О. Бабій. Автор відзначив у журналі типові позитивні та негативні риси, притаманні українським виданням «за океаном»: прикмети певного «ідеалізму, пієтизму» у справі визволення України, але водночас і «тавро... плиткого фразерства... й претенсійної демагогії». Канадські студенти, які вважали

себе послідовниками І. Франка, видавали журнал під гаслом «Лупаймо Скалу», однак спромоглися у ньому лише на «бліденькі статті без виразної ідеї й напрямку» та доволі прості ліричні вірші. Порівнюючи останнє видане число «Каменярів» із попередніми, О. Бабій зауважив певний прогрес і зазначив, що вірші та нариси молодих українських авторів (О. Іваха, І. Данильчука, Т. Кройхор) засвідчують ознаки таланту, який можна розвинути, і побажав їм «дальшого успіху й витревалости в праці» (1925. — Ч. 7. — С. 35).

Бібліографічний список українських студентських видань за 1920—1924 рр. був опублікований без підпису у спеціальному випуску «СВ» французькою мовою, виданому у вересні 1924 р. (Septembre 1924. — Numéro Spécial [Спец. вип.]. — Р. 22—23). Він містив назви 16 часописів із наведенням деяких фактичних даних, а саме: підзаголовок, прізвища видавців, спосіб друку, місце та час видання, адреса редакції, формат, обсяг. Серед цих видань — такі малодосліджені часописи, як «Буковина» — літографоване видання українських буковинських студентів, що друкувалося у Празі 1923 р., та «Думка» — літографований журнал українських студентів університету у Граці (Австрія), який видавався 1924 р. Окрім того, список містить цінні відомості про інші видання, зокрема про тривалість їх виходу, а саме: віденського місячника «Молоде Життя» — від січня до вересня 1921 р.; празьких: літографованої газети «Дніпро» — від січня до травня 1923 р. та гумористичного журналу «Віхоть» — 1921—1923 рр. (його продовженням названо данцизький «Сміхамет» (1924). Тут зазначено обсяг, формат та адреси редакцій літературно-критичного журналу «Стерні» (Прага, 1922) та ілюстрованого часопису «Віват Академія» (Берлін, 1922). У списку подано адреси редакцій празьких журналів: літографованого органу соціалістичної молоді «Життя» (1924—1926), «Український Студент» (1922—1924), «Вістник С.[оюзу] В.[изволення] У.[країнського] С. [тудентств]-а» (1923) та львівського «Поступу» — літературно-критичного та наукового органу українських католицьких студентів. Згадуються тут і літографований орган «Профорусу» (Професійної організації українського студентства) «Наш Шлях», що виходив у Львові 1923 р., та місячник української молоді на Буковині «Промінь» (Чернівці, 1922—1923).

Фахові видання української еміграції також привертали увагу авторів бібліографічних матеріалів «Студентського Вістника». Зокрема, ч. 3—4 за грудень 1924 р. «Українського Медичного Вістника» (Прага,

1923—1925) було об'єктом розгляду автора, захованого під криптонімом Ю. Р. Журнал містив низку наукових праць українських лікарів «зі Східної та Західної України і еміграції», матеріали, присвячені 70-річчю професора І. Горбачевського, хроніку тощо. Окрім наукової та практичної цінності цього ґрунтовного фахового журналу, автор акцентував на його значенні «для української медичної термінології» (1925. — Ч. 4—5. — С. 30). «Український Медичний Вістник» припинив виходити з відновленням 1925 р. у Львові органу Українського лікарського товариства «Лікарський Вістник». Поновлення виходу цього журналу після чотирирічної перерви вітав І. Оргинський, водночас зазначаючи, що видані його два числа «є багатші змістом, ніж попередні річники». Окрім наукових статей та рефератів, його сторінки наповнювали «звіти й вісти з медичного життя у Львові та Києві», рецензії на новинки медичної літератури тощо (1925. — Ч. 7. — С. 36—37).

Тринадцяте число часопису «Бібліологічні Вісти» (Київ, 1924), присвячене 350-літтю українського друку, було здебільшого наповнене матеріалами, що висвітлювали історію нашого друкарства, зокрема маловідомі її факти. Автор бібліографічної замітки під псевдонімом Ф. К., відзначаючи, крім багатого і цінного змісту, високе «технічне і мистецьке виконання» журналу, висловлював жаль, що видано цього ювілейного числа усього лише 1000 примірників (1925. — Ч. 6. — С. 41).

Журнал книжкової та бібліотечної справи «Нова Книга», що почав виходити у Харкові у грудні 1924 р., аналізував у бібліографічній статті анонімний автор. На його думку, це присвячене справам критики і бібліографії видання було наступником двомовного журналу «Книга», який друкувався у Харкові 1923 р. І хоча цей журнал охарактеризовано як «досить кволий», однак потреба подібного роду видання настільки гостра, що і його п'ять чисел за рік можна вважати значним досягненням. Натомість «Нова Книга» уже цілком україномовна, хоча видання і надалі «вважають бідне» (1925. — Ч. 3. — С. 39—40).

Ще одне фахове видання — ілюстрований журнал «Технічні Вісти», який видавало Українське технічне товариство у Львові, — було об'єктом розгляду автора під криптонімом О. К. (1925. — Ч. 7. — С. 36). Аналізуючи п'ять чисел журналу, виданих 1925 р., автор відзначив високий рівень опублікованих матеріалів і прагнення редакції творити не популярне видання, а серйозний науковий журнал та зауважив помітний із кожним числом прогрес у цьому напрямі. Окрім статей, присвячених

тим чи іншим технічним проблемам, друкувалися «новинки з технічного життя», а також відомості про діяльність технічних товариств.

Перший збірник журналу «Суспільство» (Прага, 1925—1926) вітав автор, захований під криптонімом Л. В., який зауважив, що видання подібного українського журналу, зокрема в еміграції, «то є спроба нова й безперечно цінна» (1926. — Ч. 3. — С. 48). Випуск спеціалізованого часопису з проблем «суспільних взаємовідношень, соціології і політики» мав велике значення, оскільки українських наукових видань такого плану майже не було. Цінною видавалася також спроба редакції журналу залучити до співпраці «чужі наукові сили», насамперед чеських науковців. Зміст видання, окрім оригінальних наукових статей, становили огляди літератури з проблем «соціології, політики й суспільного виховання», а також рецензії, бібліографія та хроніка.

Журнал «Український Вістник» (Прага; Подебради, 1925—1928) характеризував як орган «нашого старшого громадянства — загального змісту» (1925. — Ч. 6. — С. 42) автор під криптонімом С. М. Сторінки часопису заповнювали публікації відомих українських діячів — С. Гольдельмана, М. Левицького, О. Лотоцького, К. Мацієвича, М. Славінського, О. Шульгина, а також хроніки з життя в Україні та на еміграції, зокрема високих шкіл, й огляд міжнародних подій. Окрім окремих, відзначених автором огріхів («відступлення від звичайного правопису, москалізми»), журнал охарактеризовано як солідний, можливо, навіть надто академічний. До розгляду цього ж видання у контексті порівняння трьох українських еміграційних журналів («Нова Україна», «Український Вістник», «Хліборобська Україна») звернувся Херсонєць (псевд. Є. Маланюка) в бібліографічній статті «Де-що про «товсті» журнали» (1925. — Ч. 8. — С. 37—39). Автор відзначив різницю між першим і другим числами «Українського Вістника», останнє з яких «войовниче, зачіпливе, кусливе (і тому мало переконуюче) та цілковито скероване проти «Шаповала й іже з ним» (с. 38).

Після появи двох чисел «Нової України» за 1925 р. Херсонєць зауважив, що вихід із редакції В. Винниченка негативно позначився на виданні. Насамперед тому, що після цього публіцистична частина часопису повністю складалася із матеріалів трьох осіб, які стояли на чолі редакції журналу, а оскільки з них лише М. Шаповал, на думку автора, володів певним журналістським талантом, то враження від прочитання «до болю сумне». Дещо краще враження справила літературна частина, представлена творами С. Довгаля, Галини Журби, Є. Маланюка,

Л. Мосендза, однак вона потребувала «уважнішого до себе відношення з боку редакторів». Схвальний відгук автора стосувався лише відділу «інформацій про Україну». Наприкінці ж Херсонєць дійшов висновку, що завдання «поширити свою громадську базу», залучити ширше коло співробітників та збільшити літературний відділ були питаннями «життя і смерті» для журналу, без вирішення яких «Нова Україна» задушиться з браку свіжого повітря» (1925. — Ч. 8. — С. 38).

Що ж до «Хліборобської України» (Відень, 1920—1925) загалом та ч. 5 за 1925 р. зокрема, то це, на думку Херсонця, «скорше просто книжка, ніж журнал», оскільки майже цілком позбавлена «злободневности». Число журналу було присвячене пам'яті трагічно загиблого М. Міхновського і містило спогади про нього С. Шемета, а також історичні статті та замітки. Однак «ядро» цього, як і інших чисел «Хліборобської України», становили «листи до братів-хліборобів» В. Липинського. Автор відзначив, що ця теорія українського державного відродження В. Липинського є «суцільна» та ретельно опрацьована, і хоча з нею можна не погоджуватися, однак вона заслуговує поваги як праця «безперечної вартости», читання якої має «виховуюче» значення, насамперед для усвідомлення помилок та «національних болячок» (1925. — Ч. 8. — С. 39).

«Червоний Шлях», ч. 1 якого за 1927 р. вийшло у Харкові накладом 3000 примірників, аналізував у бібліографічній замітці Є. М. (крипт. Є. Маланюка) (1927. — Ч. 3—4. — С. 31—32).

Огляд українських «товстих» журналів за 1927 р. здійснив Киянин (ймовірно, псевд. С. Єфремова) (1928. — Ч. 2. — С. 29—31; Ч. 3. — С. 30—32). Насамперед увагу рецензента привернув часопис «Життя й Революція» — єдиний, на його думку, в радянській Україні журнал, у якому «хоч трохи відбивається сучасність» на протигагу іншим («Червоний Шлях», «Гарт», «Молодняк»), які були «на диво непорушні й омертвілі». Журнал протягом року друкував цікаві поетичні та прозові твори Л. Гребінки, Миколи Вороного, Є. Плужника, В. Штангея та ін. й містив ґрунтовні критичні статті В. Підмогильного, Я. Савченка, Ф. Якубовського. «Завше актуальні нариси» заповнювали сторінки рубрики «По містах та хуторах». У журналі обговорювалося і питання «оборони чистоти мови» у матеріалах М. Гладкого та М. Сулими.

Натомість «Червоний Шлях» 1927 р. вразив рецензента хіба що кількістю паперу, «зіпсованого на це виданнячко», оскільки зміст його був доволі убогий. Літературних творів у журналі містилося «безліч —

і всі без винятку, як це й належить органів офіційному, цілком «благонадьжні» й дуже нудні» (1928. — Ч. 2. — С. 30).

Що ж до журналів «Гарт» і «Молодняк», то тут Киянин обмежився твердженням, що від них обох «тхне... тихою безнадійністю та старовинною й загартованою дореволюційною короленківщиною, що так робітничче-селянськи буюла колись на пухких сторінках «Руссаго Богатства» (1928. — Ч. 2. — С. 30).

«Літературно-Науковий Вістник» упродовж 1927 р. вміщував цікаві драматичні твори та переклади Ю. Липи, позначені «винятковою досконалістю». Також були тут «заступлені доволі рясно» молоді українські автори поетичних (Дажбожич (псевд. Р. Бжеського), Н. Ливицька, Є. Маланюк, О. Стефанович) і прозових (Н. Королева) творів. Серед «метрів української прози» публікувалися О. Кобилянська, В. Стефаник, Марко Черемшина. Серед політичних матеріалів Киянин відзначив публікації Д. Донцова — «майже клясичні по композиції». Постійно публікувалися літературно-критичні (Д. Донцов, Є. Маланюк, С. Смаль-Стоцький та ін.) та історичні (А. Животко, Крезуб (псевд. О. Думіна), В. Приходько) матеріали (1928. — Ч. 2. — С. 30—31).

Аналізуючи зміст п'яти книг двомісячника українознавства «Україна», що виходив під редакцією М. Грушевського як видання історичного відділу ВУАН, Киянин відзначив надзвичайно багатий і цікавий зміст журналу, зокрема публікацію у ньому епістоляріїв та спогадів про видатних українських діячів. Однак у «старанно складеному огляді українського наукового руху по-за межами С.С.С.Р.» В. Дорошенка було декілька пропусків, зокрема, це стосувалося публікацій «Студентського Вістника» та чеських видань.

Редагований М. Семенком орган «лівого оформлення мистецтва» «Нова Генерація» почав виходити у жовтні 1927 р. До кінця року світ побачило три номери, і ще один — у січні 1928 р. У всіх оповіданнях та віршах чотирьох чисел журналу Киянин зауважив «дуже дешево й малодотепне дилетантське й хуторянське сатириконство» (1928. — Ч. 3. — С. 31).

Значна кількість бібліографічних матеріалів на сторінках «СВ», присвячених українській пресі, є цінним джерелом відомостей про неї. Це насамперед бібліографічні огляди, замітки та рецензії, присвячені українським періодичним виданням. Частина цих публікацій була невеликого обсягу і часто містила відомості про зміст певного числа (декількох чисел або річника часопису), а також деякі фактичні дані —

підзаголовок, обсяг, наклад, періодичність, дати виходу чисел, склад редакції та її адресу тощо. Іноді огляд того чи іншого періодичного видання зводився лише до достатньо емоційної оцінки автора (наприклад: Киянин про «Гарт» і «Молодняк» (1928. — Ч. 2. — С. 29). Частина бібліографічних публікацій були розлогішими і містили порівняльну характеристику декількох видань одного спрямування (Херсонєць «Де-що про «товсті» журнали»; Киянин «Огляд українських журналів р. 1927»).

Насамперед увагу авторів «СВ» привертали *студентські* видання, яких у бібліографічних матеріалах оглянуто 24. Цікавилася редакція і *фаховими* спеціалізованими часописами — 7 видань, з них 2 — медичних, 3 — бібліографічних, 1 — технічний і 1 — суспільствознавчий журнали. Ще одну групу проаналізованих видань становлять т. зв. «загальні» (літературно-публіцистичні, літературно-наукові і т. п. часописи, зі значною літературною частиною) — 8 журналів.

Щодо місця видання розглянутих часописів, то насамперед це еміграційні українські періодики, видані у ЧСР (Прага, Подебради) — 16, у Німеччині (Берлін, Данциг) та Австрії (Відень, Грац) — по 3, у Польщі (Варшава) та Канаді (Саскатун) — по 1; а також видання, друковані на етнічних українських землях: у радянській Україні (Харків, Київ) — 9, у Галичині (Львів) — 5, на Буковині (Чернівці) — 1 видання.

Отже, на сторінках «Студентського Вістника» опубліковано понад тридцять бібліографічних матеріалів, що містять як відомості про технічні характеристики часописів, так і цікавий аналіз їхнього змісту. З огляду на це досліджений масив публікацій є важливим джерелом інформації при вивченні української преси та укладанні її повної бібліографії.

Юрій Колісник

ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКА ПРЕСА УРСР ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ

У статті цілісно проаналізовано діяльність дитячо-юнацької преси УРСР. На багатьох зразках радянської дитячої періодики із залученням широкого історичного фактажу показано роль друкованого слова в ідеологічному вихованні юних громадян, прищепленні їм радянських суспільних вартостей.